

2023-11-20

11 - literatūra

Martynas Lemaitis, YLS

- a) Daiktines tvaikos ir tukmes figūros. Kokios būtos sampratos (kokio pobūdžio būkai) per jas atskleidžia?
- b) Kas ir koks čia yra pasakotojas? Koks yra adresatas? Koks tarp jų sąveikos santykis?

a) Pirminis pasakojimas (PP) yra intradiegetiniame pasakojimo lygmenyje (Mijos istorija). Vis prasideda nuo jos pasauglystės. Per PP galima aptikti anachronijų. Tiksliau, analepsų. Analepsų kėnyje pasirodo aptariant Mijos fizinę traumą. Kelis kartus galime nusolimo faktas fiziškai pakartojamas, tačiau paskutiniuose pasraipose sugrįžtama prie nusolimo įvykių. Per šią pasakotojo vidinę kartojamąją analepsę pabrėžiama pasauglystės įvykis svarba - jis ne tik sukėlė fizinę negalią (nusolimą), bet paveikė ir Mijos atmintį. Taip tarsi dar kartą pabrėžiamas veikimo ir atveikimo principas.

Pasauglystės įvykis reiškia Mijos gyvenime papildomai pagrindžia veikėjas vidines analepses, at atitinka ^{mos} metadiegetiniame lygmenyje (Mija pasakoja veiksmą apie vaikinus (p. 185, 186). Šios analepsės balansuoja tarp užpildomųjų ir kartojamųjų. Šis vėlesnės sutelkiama dėmesio žinai apie Mijos santyki su vaikiniais po traumos, ir kitas - žinios nevisai atitinka faktą, kad vaikinai buvo vėrciami bendrauti su Mija klebono žmones. Ji analepse nurodo ir galimas nagrinėti atmintis, atminties patikimumas ir vamaisties temas. Kėnyje analepsės nurodo ir praetisies išaugojimo, kolektyvinės praetis temas * (popolymant gale)

faktų?

0 būtil ji rei spartinti?

Tukmes figūros. Jomis paspartinamas pasakojimo tempas. Tai leidžia aptikti tik svarbiausius įvykius. Pva.: 184 p. prasidėjama nuo Mijos pasauglystės prie

nie senatves. Tik peminima, kad pesikeite žmonų karta (kle-
bang sakeite žūrus). Tam pačiam tikslui panaudojamos
ir santraukas. Poprosakojus lemtingas Mijos ir buntaro mačiū
detales, istorijos nutraukiama: „Tais ir bus“ (p. 183).

Tuo tarpu pauze pasakojimo kmpa šelatina. Kol Mija gulī
ant akmenų, transponuojamos jos mintys. Tais do vienu būdu
panodomas išrikyumo paveikimas - Mije tai paveikia
iškart.

PP yra scena - vaiky pokalbis su Mija. Ponašu, kad sutam-
pa pasakojimo ir istorijos laikas. Tais giliau pažvelgia - ma-
j Mijos santyki su praetimi. Vedama prie jau minete pra-
eities ir atminties temų.

Leike sampratos. PP pradžioje pasakoma gamtinis laiko
samprata: „Kaip esti žūma <...> Ekono klebonijoje elaug
būdas pramogy ir seniams, ir jauniams“ (p. 180).

Veikejai nereflektuoja laiko, kai yra laimingi. Tai pasi-
kecia, kai beneris išnyksta - parioda Mijos ~~santyki~~
vidinis laikas: ji gulī ant akmenų, tociau meta tik
apie išrikyrimo momento. Kadangi nepatuje Mija
gyvena prisiminimais sunku nustatyti laiko sam-
prate. Ji tarsi išnyksta kartu su trauminiu išky-
prisiminimais. Kūnyje laiko samprata (orba jos
nebuvimas / koreliuoja su žmogaus būseną.

Žinoma, gamtinis laiko samprata neišnyksta iš kūnio.
Veikly veikla ir toliau vulermta metų laika (p. 182).

Žvelgiant į laika ir tukmei figūras atiskleidžia socia-
linis laikas - bendruomeni, žmonių kartų pokyciau, per
kurios kaupiamas kolektyvine atmintis.

Uvidinis laikas parioda po įsimylejimo ir pkecia gamtinį.
Laika leivbmes tampa vulermtas ne ory, o santykių.

★ Kaip kolektyvine atmintis sąveikauja su individo
atmintimi? Čia juk svarbiausia!

b) Parakotojas yra heterodiegėtinis, tačiau su homodiegetiskumo bruožais, nes ji galima palaikyti bendrumėnės dalimi („Jaka“ (p. 180), „Tais buvo kalbama“ (p. 180)). Ekstra diegėtiname lygmenyje jis tarsi sumprotauja ir parakoja apie atminties ir istorijos svarbą, o meta diegėtiname tai iliustruoja pavyzdžiais. Jis atskleidžia bendrumėnės perteikdamas juos įvykiai įvyki, o tai kuru žina net vaikais. Vadinasi, kolektyvinė atmintis yra gyva ir net patis parakojimo veiksmas tai patvirtina. Jis ne tik parakoja istoriją, bet ir moterį, perteikia išmintį: „Atmintis gali būti mūsų draugas, atmintis gali būti mūsų priešas, bet atmintis visada yra išdaigiminki, šaipūne.“

Ar tai
reikia?
kay tols
pakeičiu
iš atmintis
atskleidžia
patį para
kotoją?

Ties parakoja upaty bei leidžia ji pozicionuoti tarp vyresniųjų ir jaunesniųjų. Jis adresata kreipiasi kaip į jaunimą ir perteikia tas kity patirtis. Tarp parakotoja ir adresata užsi-
maga mokytojų - mokinių, vyresnielis - jaunesnielis
ryšys.

Adresatas kintuje reorganizuoja, kad ir laikyčiau jį
ekstra diegėtinu (numonoma). Neatmetu galimybei, kad
istorija galima parakojama Ekeisto bendrumėnės
jaunimui. Tačiau tai net nekeičia parakotoja ir
adresata santykių, parakotoja kaip bendrumėnės balsas
veidmėnės ir kolektyvinei atminties svarbos. Bendru-
mėnės, jos istorija, noru atsiminti, net tragedijos turi
būti pradedamos ir išlikti atmintyje.

traukia
ar to
sąsąda
tragedija?

* Papildymas. Juykis lemtingumo žymni ir prologas, kitain ji
jau metė žvaigždes, te, vokone, kai Gumaras išvažiavo (p. 182).
Tai suveikia ir kaip intriga adresatui.